

Nguyễn Nhung

Con búp bê tật nguyên

Khi gió mùa Đông Bắc phả hơi giá lạnh lũng vào mảnh vườn hiu hắt, đầu tháng Mười Hai của mỗi năm, là tôi lại chạnh nhớ đến những mùa Giáng Sinh ngày thơ ấu. Lại một điều là trong đáy lòng tôi bỗng ấm lại, có phải chăng khi nhớ lại những kỷ niệm đẹp của thời thơ ấu năm nào, khiến tôi quên mất là mình không còn trẻ nữa. Cảm giác mỗi mùa Giáng Sinh tuyệt vời đến nỗi, tôi tưởng như mỗi năm một lần, mình lại là đứa trẻ thơ mới lên tám tuổi, hình ảnh con búp bê tật nguyên lại chập chờn trở lại trong trí nhớ, y như năm nào tôi còn bế nó trên tay.

Chuyện quả thật không có gì đối với những con búp bê hằng hà sa số trong các tiệm buôn ở thành phố, món đồ chơi của hầu hết những đứa bé gái trạc tuổi tôi độ ấy, vậy mà chị em tôi thêm thường mơ ước mãi. Cho đến một chiều kia, mẹ tôi sau khi nấu xong mẻ cao hồ cốt, vừa khô mặt đã được cắt ra từng lạng vuông vức, gói trong giấy bóng kính là vội vã đi giao hàng cho các nhà quen ở xa. Chị em tôi thơ thẩn trước sân chờ mẹ, lòng nôn nao chờ đợi vì hôm đó là một chiều áp lễ Giáng Sinh. Tiếng chuông chiều ngân vang giục giã bóng chiều đổ xuống những mái tranh nghèo leo lét ánh đèn dầu, lúc ấy mẹ tôi mới tất tả trở về, tay xách cái giỏ mây đựng dăm thứ thức ăn mua vội ở chợ chiều phương xa.

Hai đứa trẻ con xán lại cái giỏ mây của mẹ đợi chờ. Bao giờ cũng thế, mỗi lần đi chợ xa về, mẹ tôi thường mua cho các con một ít kẹo lạc, giỏ trứng cá thu nướng để kho tương rất ngon, và đặc biệt là chị tôi dặn dò mẹ mua cho một ít kẹo bạc hà gói bóng kính để trang hoàng cây giáng sinh, thay cho những trái châu xanh đỏ. Cây giáng sinh của chúng tôi chỉ là một nhánh dương xỉ nhật được ở

khu nhà thờ, khi người ta đến đó trang hoàng cho hang đá, những cảnh nhỏ được chặt bớt đi, và đám trẻ con lại nhặt nhanh đem về để làm cây Giáng Sinh.

Hôm ấy có lẽ là buổi chiều hạnh phúc nhất của chị em tôi, khi mẹ tôi lôi từ đáy giỏ mây ra một gói nhỏ được bọc cẩn thận bằng giấy báo, chúng tôi cùng hớn hờ nhận món quà bất ngờ trong buổi chiều áp lễ Giáng Sinh. Đó là một con búp bê đã cũ, được thả ra từ đồng đồ chơi ngồn ngộn của bé Lan, con gái cưng của cậu mợ tôi đang sống ở thành phố.

Trong niềm hân hoan vui sướng, khi đặt con búp bê đứng trên mặt bàn, tôi mới phát hiện ra đó là một con búp bê tật nguyền, một cái chân lỏng lẻo đung đưa không thể nào đứng được như con búp bê của con Nhuận , bạn tôi. Nó là đứa duy nhất có được một con búp bê trong đám bạn nghèo cùng lứa tuổi, vì thế nhà nó lúc nào cũng có mấy đứa trẻ con xúm xít mong đợi được bế con búp bê trên tay. Vì được làm chủ một món đồ chơi đắt giá như vậy, nên con Nhuận cũng chỉ cho đám bạn nhỏ chơi ké tùy theo sự vui, buồn của nó, tùy theo giá trị của những chiếc bánh hay cục kẹo, củ khoai mà bọn con nít như tôi đem đến tặng cho nó để lấy lòng.

Thấy mặt tôi tiu nghỉu buồn so vì con búp bê què chân, chị tôi an ủi:

“Cái chân nó què nhưng mặt nó xinh lắm em ạ, để chị rửa mặt cho nó nhé!”

Rồi chị mau mau đi lấy cái khăn ướt lau mặt cho con búp bê, trông làn da nó có vẻ sáng lên được một chút. Nghe chị nói tôi cũng thấy vui vui, nhoeo miệng cười. Chị lại bảo:

“Thôi vậy là em không phải lên nhà con Nhuận nữa, dù sao nó cũng là của mình, nếu nó không què chân thì bé Lan đâu có thả ra cho chúng mình đâu.”

Thế là hai chị em quên cả ăn cơm, nghĩ đến cách chữa cái chân què cho con búp bê, bằng cách dùng một sợi dây thun cột cái chân què vào cái khớp của thân búp bê, bây giờ thì nó cũng tạm đứng được, nhưng dáng đứng lại cứng như que củi, vẫn xiêu vẹo trông rất tội nghiệp. Chị tôi nghiêng đầu nhìn con búp bê, rồi lại nói với tôi:

“Thế là đẹp chán rồi em ạ. Ngày mai mình sẽ đi xin vải vụn về may quần áo mới cho nó để mừng lễ.”

Ngày giáp lễ Giáng Sinh năm đó, chị em tôi suốt ngày bận rộn với con búp bê tật nguyên. Trước tiên tôi lân la sang nhà cô Xuân thợ may, xin được những mảnh vải vụn rất đẹp để may quần áo cho con búp bê, cái váy đầm cũ xì của nó lem luốc như váy của cô bé lọ lem. Khi được mặc bộ quần áo mới trông nó xinh hẳn ra, dù không đứng được ngay ngắn và chỉ nằm suốt ngày, nhưng nó có vẻ đẹp rất dễ thương, đôi mắt khép hờ với hàng mi cong, hé hé mở như chưa ngủ say, và nhất là cái miệng thì hình như luôn mỉm cười kể cả trong giấc ngủ.

Ban đêm, hai chị em lại đem con búp bê tật nguyên lên giường để ngủ chung, tưởng tượng nó là một em bé vẫn thường được mẹ săn sóc suốt ngày ở những nhà có trẻ con. Khi thì giả bộ cho em ăn, lúc sờ đít để thay tã, con búp bê nằm giữa như một đứa em được che chở bởi hai bà chị rất chăm chỉ khi mẹ vắng nhà. Buổi tối khi mẹ tôi còn quanh quẩn dọn dẹp nhà cửa, tôi ôm con búp bê tật nguyên trên đôi tay măng non của mình, mơ mộng nghĩ đến một khung cảnh ấm cúng, thần tiên nào đó, chị tôi lấy sách ra đọc truyện cho em nghe:

Christmas tree

“Ở một miền xa xôi nơi đồng quê nước Pháp, có một xứ đạo rất nghèo với một ông cha già và một con chó cũng già. Xứ đạo nghèo lắm nên cha xứ quanh năm cũng chỉ được ăn bánh mì đen quét bơ, với thứ “soup” nấu bằng bắp cải và hạt đậu khô. Con chó cũng chỉ được ăn như thế, và nó suốt ngày luẩn quẩn đi theo gót chân ông cha xứ già như hình với bóng.

Mùa Đông năm ấy trời rất lạnh, ngôi giáo đường với cái gác chuông xập xệ chìm khuất trong màn sương đục như sữa, im vắng không đèn nến vì các nhà giáo dân nằm rải rác trong thung lũng xa xa, đời sống của họ cũng không khá khả bao nhiêu nên tuy là buổi chiều áp lễ Giáng Sinh, nhà nhà cửa ngõ đóng kín với ánh đèn âm u. Những căn nhà gỗ mốc thối chắc chỉ còn người già và trẻ con, lớp người trẻ trong làng lâu nay đã túa đi tìm việc trên những

đô thị xa, nơi ấy có những ngôi nhà thờ đông người đèn nến sáng trưng như sao sa, họ vui chơi cả đêm với rượu ngon thịt béo, nhân dịp kỷ niệm ngày Chúa sinh ra đời.

Ông cha xứ già sống hiu quạnh với một con chó già như một người bạn thân thiết nhất trong đời ông. Nhìn đất trời ảm đạm trong một chiều áp lễ Giáng Sinh, ông buột miệng than thở:

Winter scene“Lạy Chúa! Người ta bỏ rơi Ngài và bỏ rơi con trong cái ngôi nhà thờ miền quê khốn khổ này, chỉ vì nơi đây không có đèn đuốc hoa đăng sáng trưng như những nơi khác. Người ta đi tìm Chúa trong cung điện nguy nga, vì nghĩ rằng chỉ có nơi đó mới là nơi Ngài ngự trị.”

Ông cha già thẫn thờ lẩm bẩm nói một mình, nhìn bóng tối âm u dần ập xuống ngôi nhà thờ quạnh vắng, lòng cha rung rung nhớ lại suốt quãng đời linh mục của mình. Đành rằng khi quyết định dâng hết cuộc đời cho lý tưởng để phục vụ Thiên Chúa, đem khả năng và yêu thương đến với tha nhân, nhưng đứng trước sự hững hờ của thế nhân, và sự đào thải của kiếp người, Cha vẫn cảm thấy nao nao buồn vì nỗi đơn côi của ông cha già bị bỏ rơi nơi xứ đạo nghèo. Nhưng đâu phải vì vậy mà đêm nay cha cũng bỏ buổi lễ đêm hằng năm để không đón mừng con Chúa đến với nhân loại, cho dù chỉ còn mình cha và con chó già nằm khoanh chân dưới gầm bàn trốn lạnh.

Ngoài trời gió rét căm căm, từ thung lũng gió luôn qua cây để hú lên những tiếng thở dài trong đêm tối với một bầu trời không trăng sao, nhìn ra xa xa là ánh lửa leo lét từ những chuồng nuôi gia súc, loài vật cũng không chịu nổi cái giá rét của đêm đông nếu không được sưởi ấm. Cuối cùng, vị linh mục già quyết định dù chỉ có một mình, cha vẫn phải dâng lễ để đón mừng Lễ Giáng Sinh như mọi năm.

Không còn ai kéo những hồi chuông báo giờ lễ đã đến, vì ông từ ngôi nhà thờ này cũng đã theo Chúa từ độ mới sang đông hồi tháng mười trong năm, cho nên tất cả việc lớn nhỏ trong ngôi nhà thờ làng cha đều kiêm nhiệm hết. Mặc thêm chiếc áo dạ cũ, cha run rẩy

leo lên chiếc thang gỗ thấp của tháp chuông, con chó già cũng leo theo sau. Bằng tất cả sức lực còn lại trong tấm thân héo hắt của tuổi già, không hiểu có một sức mạnh thiêng liêng nào đến với ông, tiếng chuông cô đơn bắt đầu ngân lên giữa màn đêm thanh vắng.

Tiếng chuông đổ hồi rộn rã, dồn dập vang lên khắp thung lũng trong màn sương dày đặc, như đánh thức trái tim những người giáo dân trong xứ nghèo khiến họ choàng tỉnh và lắng nghe. Rồi họ chợt nghĩ đến những mùa Lễ Thánh hằng năm, tiếng hát tiếng chuông hòa vào nhau để vang xa đến các thôn làng, những ngôi nhà thiếp ngủ trong đêm đông lạnh giá. Họ cũng chợt nhớ ra rằng có một ông cha già bị lãng quên trong cái nhà xứ ẩm ướt thiếu thốn trăm bề, không hiểu sao đêm nay phép lạ nào mà hồi chuông giáo đường lại nhịp nhàng ngân lên từng hồi rộn rã, tiếng chuông càng lúc càng dồn dập một âm điệu vui tươi như muốn đem một niềm hy vọng, xóa tan bóng tối âm u cho những cảnh nghèo vạc mặt.

Winter night Ôi! Dù có thế nào chẳng nữa cũng không thể bỏ rơi Chúa hài nhi bé nhỏ trong ngôi nhà thờ cũ kỹ dột nát, không thể bỏ rơi ông linh mục già ốm đau với con chó già cũng tang thương như chủ nó. Thế rồi khi cửa nhà thờ mở hé, những ngọn nến trắng bập bùng trên cung Thánh, ông cha xứ già thấy lác đác có những bóng người chằng đụp khăn áo quỳ dưới những hàng ghế, và khi cha vừa cất giọng khàn khàn bài ca Vinh Danh thì ngôi nhà thờ miền quê đã vang lên tiếng hát rộn ràng, nhiều âm điệu pha trộn vào nhau để trở thành một bản hòa tấu không cần tiếng đàn phong cầm phụ họa.

Ông cha già dâng lễ trên bàn thờ nghẹn ngào với đôi mắt đầm lệ, ngỡ như Chúa đã làm phép lạ để tăng sức cho cha giục nổi những hồi chuông cô đơn trong đêm tối. Ôi những hồi chuông cô đơn đã biến thành những hồi chuông reo vui, đã đem lại bầu sinh khí và niềm hy vọng trong những mái nhà gỗ xiêu vẹo, nằm rải rác trong khu thung lũng buồn hiu, nơi con người phải chống trả với bao nhiêu khắc nghiệt của thiên nhiên và thời tiết để đời sống được tồn tại. Những giọt nước mắt cứ thi nhau rơi trên đôi má nhăn nheo của ông linh mục già tội nghiệp.”

Câu chuyện về tiếng chuông cô đơn của ông cha xứ già mà chị tôi

đọc trong mùa Giáng Sinh năm ấy, vẫn không bao giờ phai nhòa trong ký ức của tôi. Đêm đó ngọn nến trắng hắt ánh sáng lung linh bập bùng lên nhánh dương xỉ, có treo những chiếc kẹo bạc hà đủ màu thay thế cho những trái châu xanh đỏ, chị tôi chăm chỉ đọc sách, còn tôi thì im lặng lắng nghe, trên tay nâng niu con búp bê tật nguyên với tất cả tấm lòng triu mến của một đứa trẻ thơ. Những giọt lệ long lanh rớt xuống đôi má bầu bĩnh của tôi, rồi rơi xuống khuôn mặt xinh đẹp của con búp bê đang say sưa ngủ, nhưng đôi môi kia vẫn hé nở một nụ cười. Chắc nó không bao giờ biết buồn mặc dù bị một cái chân què quặt không đứng vững trên mặt bàn. Rất thơ ngây tôi hỏi chị:

“Như vậy đâu phải chỉ có nhà mình mới nghèo phải không chị?”

Chị tôi gật đầu, mới hơn mười tuổi nhưng vì nhà nghèo nên trông chị có vẻ khôn ngoan trước tuổi, và cũng vì nghèo nên chúng tôi biết an phận với hoàn cảnh trong niềm vui của một gia đình đơn sơ nhưng êm ả vì có mẹ tôi đảm đang lo toan tất cả. Tôi nghĩ đến con búp bê tật nguyên đang thiếp ngủ, nó ngoan lắm và ngủ suốt ngày trên tay tôi, chỉ vì nó không đứng được bình thường như những con búp bê khác. Tôi ao ước:

“Giá như Chúa thương mà làm phép lạ cho con búp bê của mình đứng què nữa chị nhỉ?”

Chị tôi chỉ ngồi im lặng, trầm ngâm nhìn ánh nến lung linh tỏa sáng khuôn mặt xinh đẹp của con búp bê tật nguyên. Nghĩ sao, chị bảo tôi:

“Chắc là mai sau Chúa sẽ làm phép lạ cho chị em mình nhiều con búp bê thật xinh đẹp. Phải vâng lời mẹ, chịu khó học, mai một chị lớn lên đi làm có tiền, sẽ mua cho em con búp bê thật đẹp nhé!”

* * *

Đúng như lòng mơ ước của chị em tôi trong đêm Giáng Sinh hồi tôi lên tám tuổi, mẹ tôi đã thoát ra được cảnh đời gian nan, vất vả ấy vì có những may mắn bất ngờ đưa đẩy đến. Ngày chiến tranh bùng nổ vào thôn xóm quê mùa đó, anh tôi đón cả nhà về một thành phố phồn thịnh ở miền Tây, chị em tôi lớn lên trong tuổi thanh xuân với không khí của bao nhiêu mùa Giáng Sinh an bình nơi phố thị bình yên. Khi dời nhà đi nơi khác, chúng tôi đã lớn rồi, con búp bê tật nguyên được cho lại một đứa em họ nhà nghèo còn ở lại nơi đó.

Vẫn “cũ người mới ta”, con bé lên năm tuổi với đôi mắt trong veo đã sung sướng ôm chặt con búp bê tật nguyên trong tay, thay cho vòng tay bé nhỏ của tôi ngày nào.

Mỗi năm đến mùa Giáng Sinh, chị em tôi dẫn nhau đi mua quà Giáng Sinh ở các tiệm bách hóa, có bao nhiêu con búp bê đủ loại rất xinh đẹp đứng, ngồi trong tủ kính sáng choang ánh đèn, lại gợi nhớ trong lòng chị em tôi hình ảnh con búp bê tật nguyên thuở còn thơ. Năm đó, người lính từ đơn vị được về phép đứng vào chiều Giáng Sinh, đã vội vã chạy ra tiệm buôn mua làm quà cho người yêu con búp bê rất xinh, trong hình ảnh cô bé mười bảy tuổi với nét nhí nhảnh dễ yêu của tuổi trẻ đầy sức sống.

Rất ngộ nghĩnh là gần bốn mươi năm sau, con búp bê xinh đẹp ấy cũng bị què chân, đứng nghiêng nghiêng trong cái tủ sách với cái chân khập khiễng. Hình như tiếng chuông ngân mỗi mùa Giáng Sinh không bao giờ thay đổi với thời gian ...

Nguyên Nhung, mùa Giáng Sinh.